

Tisztelt Akadémikustársaim, Hölgyeim és Uraim, Kedves Vendégeink!

Nagy örömmel és őszinte tisztelettel köszöntöm Önöket itt, a Magyar Tudományos Akadémia felújított Dísztermében. Újabb fejezetéhez értünk bicentenáriumi rendezvénysorozatunknak, és ennek keretében szűkebb tudományterületem, a biológia mutatja meg sokszínűségét.

Az immár több mint kétszáz éves Akadémia története mindenekelőtt annak a szellemi törekvésnek a története, hogy világosabban lássuk, értsük a természetet, benne önmagunkat, és felelősebben gondolkodjunk a jövőről. A biológia e törekvés egyik legizgalmasabb és legközvetlenebb megnyilvánulása: az élet mibenlétének, működésének, alkalmazkodóképességének és sérülékeny egyensúlyának kutatása.

A most induló programsorozat ezt a változatosságot mutatja meg a molekulák világától az ökoszisztémák összefüggéseiig, az alapkutatástól a társadalmi hasznosulásig.

A mai konferencia előadásai önmagukban is jól érzékeltetik a magyar és a nemzetközi biológiai kutatások kiemelkedő jelentőségét, erejét: a növénybiológia szerepét a fenntarthatóságban, az agyműködés kutatásának legizgalmasabb kihívásait, az mRNS-technológiák új lehetőségeit és az evolúció nagy összefüggéseit hozzák közel hozzánk. Ami ezekben az előadásokban közös, az nemcsak a tudományos kiválóság, hanem az a felismerés is, hogy a biológia ma egyszerre alakítja az egészségről, a környezetről és saját, a világban elfoglalt helyünkről alkotott képünket.

Sokat jelent számomra, hogy a mai konferencia előadói között Buzsáki Györgyöt is köszönhetjük. Személyében nemcsak a modern idegtudomány egyik világszerte nagyra becsült kutatója van jelen

közöttünk, hanem olyan kolléga is, akivel a tudományos munkában összekapcsolódott az utunk. Közös kutatási kérdések, közös szellemi horizont és a memóriafolyamatok idegrendszeri hátterének feltárása negyven éve fűzik szorosra kapcsolatunkat. Ezért is nagy öröm, hogy ezen az ünnepi alkalmon ő is velünk van, és előadásával gazdagítja a Biológiai Tudományok Osztálya ünnepi hónapjának nyitórendezvényét.

Kedves Kollégák!

A biológia különleges tudomány: egyszerre vezet el bennünket az élet legapróbb részleteihez és a legátfogóbb összefüggésekhez. Egyetlen sejt működésének megértésétől eljuthatunk az emberi viselkedés, a betegségek, az öröklődés, az ökoszisztémák, végső soron az élővilág egészének jobb megértéséig. Ebből fakadóan olyan etikai kérdéseket és ökológiai problémákat fogalmaz meg, amelyektől akár az emberiség túlélése is függhet a Földön. Talán éppen ezért képes arra is, hogy hidat képezzen múlt és jövő, alapkutatás és alkalmazás, tudomány és társadalom között.

Ezeket a hidakat pedig újra és újra meg kell építenünk: a fiatal kutatói kiválóság támogatásával, új műhelyek megszületésének segítségével, ugyanakkor a tudomány iránt fogékony középiskolások megszólításával is. Ebben a törekvésben különösen fontosnak tartom a Lendület Programot és a Középiskolai MTA Alumni Programot. Mert a tudomány jövője azon is múlik, képesek vagyunk-e egyszerre erősíteni a legjobbak teljesítményét és felébreszteni a következő nemzedék kíváncsiságát. Ebben nekünk, biológusoknak különösen nagy a felelősségünk, hiszen az átlag gyereket sokkal jobban megérintik az élővilághoz kapcsolódó élmények, mint bármi más tudományág.

Külön öröm, hogy ma a *Natura Mirabilis* természetfotó-pályázat díjazottjait is köszönhetjük. Ez a kezdeményezés arra emlékeztet bennünket, hogy a természet megismerése nemcsak elemzés, hanem figyelem, türelem és rácsodálkozás is. A pályázatra beérkezett alkotások színvonala azt mutatja, hogy az élő természet szépsége és törékenysége ma is sokakat képes megszólítani. A díjátadás a mai program része, a kiállítás pedig ezt követően nyílik meg a közönség számára.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Második elnöki ciklusom a végéhez közeledik. Ilyenkor az ember óhatatlanul végiggondolja, mi mindent kapott ettől az intézménytől és a tudományos közösségtől. Számomra a biológia mindig többet jelentett egy szűk szakterületnél: az élet rendjének, gazdagságának és mélységének megközelítését, világnézetünk egyik fő alakítóját. Azt a csodát, amit máig nem sikerült megfejteni, ami az ugrásszerű lépést jelenti a kémiai evolúció folyamatairól a biológiai evolúcióra. Talán ezért érzem közel magamhoz a klarinét hangját is. Maga a szó az olasz *clarinetto* nyomán terjedt el; ez a *clarino*, vagyis a magas hangú szólótromba kicsinyített formája, végső forrása viszont a latin *clarus*: 'tisztá, hangos, éles'. Szép jelentésrétegek. Mert valamiképpen a tudomány feladata is ez: hogy a világ zavaros hangzásaiból kiemelje azt, ami tisztán megszólaltatható; hogy ne elhomályosítsa, hanem világosabbá tegye a valóságot; és hogy a részletek sokaságából egyszer csak érthető rend szülessen.

Kívánom, hogy a mai konferencia és az egész biológiai osztályhónap ilyen tiszta, inspiráló és maradandó hangon szólaljon meg mindannyiunk számára.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket.